

Norges vassdrags- og energidirektorat
nve@nve.no

Kristiansand, 20.03.2020

Dette brevet sendes på vegne av:

Agder botaniske forening, Aust-Agder Turistforening, DNT Sør, Norges jeger- og fiskerforbund Aust-Agder.

Høring av MTA-plan og konsesjonspliktige endringer for Lillesand vindkraftverk

Innspill fra FNF Agder

NVE mottok den 20. januar 2020 søknad om konsesjonspliktige endringer, detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) fra Asko Fornybar AS for Lillesand vindkraftverk og ny 22 kV kraftledning fra vindkraftanlegget til Moen transformatorstasjon i Lillesand kommune. NVE har nå sendt søknadene og planene på høring, og FNF Agder takker for muligheten for å komme med innspill og utsatt høringsfrist til 20. mars 2020.

Endringer sammenliknet med konsesjonssøkt prosjekt fra 2015

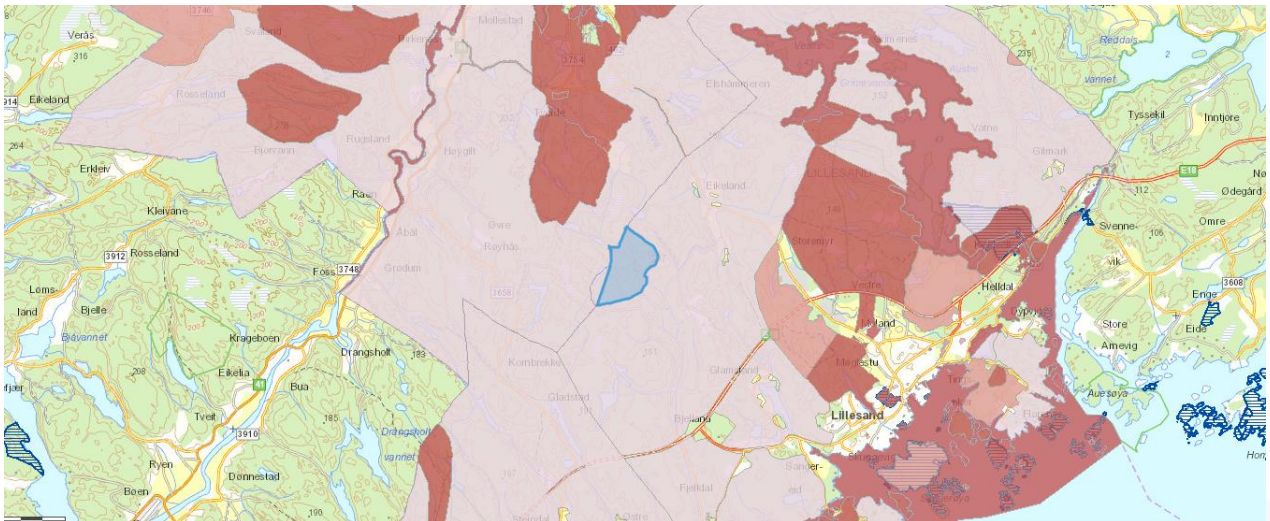
I konsesjonssøknaden fra 25. februar 2015 ble det lagt til grunn en utbygging på 4 vindturbiner med en installert effekt per turbin på 2.5 MW. Denne utbyggingsløsningen var basert på en turbin med 120 meters rotordiameter, totalhøyde på 180 meter.

Lillesand Vind AS søkte den 10. juni 2018 om tillatelse til å øke samlet installert effekt. NVE innvilget søknaden den 21. juni 2018. Etter vedtak om endret installert effekt er endelig utbyggingsløsning i MTA-planen på 3 vindturbiner med 150 meters rotordiameter, totalhøyde på 205 meter og en installert effekt på 4,2 MW installert effekt per turbin. Rotorbladenes sveipeareal har økt med 6361 m².

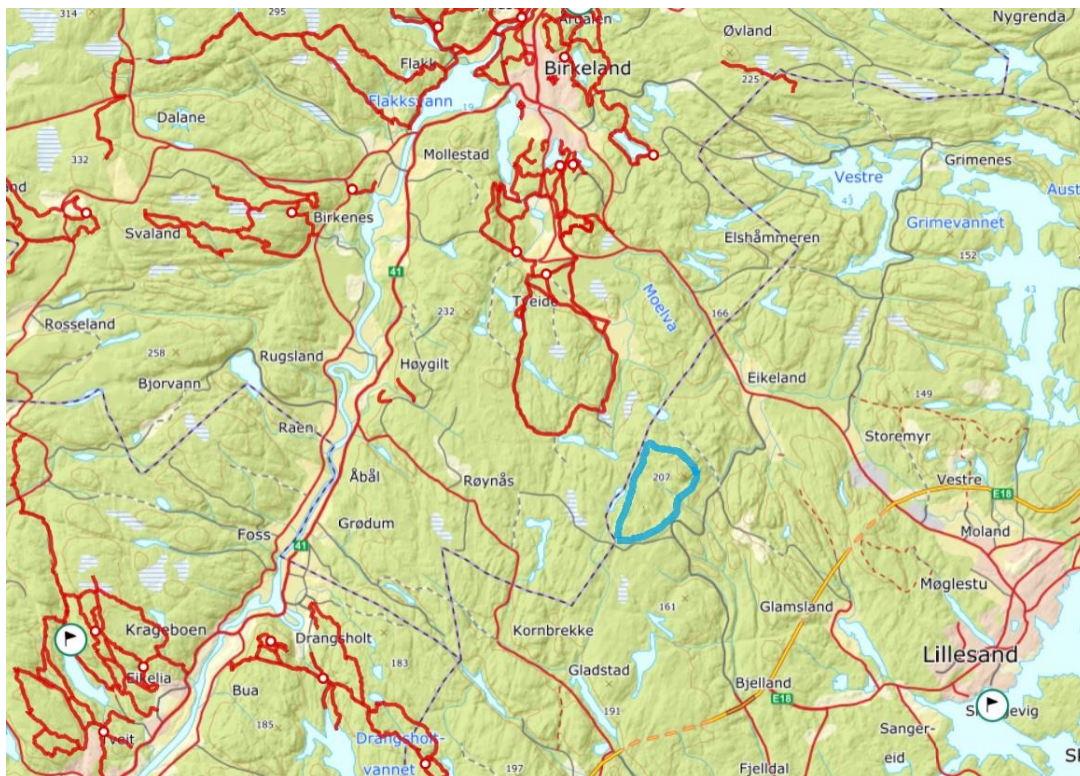
Innspill fra FNF Agder

Selv om prosjektet nå er nedskalert fra fire til tre vindturbiner i forhold til det som var beskrevet i den konsesjonsgitte søknaden, vil turbinstørrelsen øke fra en totalhøyde på 180 meter til 205 meter og spennet på rotorbladenes diameter vil øke med 30 meter. I tabell 3-3 i MTA-planen er det en oppsummering av mulige miljøvirkninger av endret arealbruk, blant annet for friluftsliv. Her står det at endret arealbruk ikke vil føre til en vesentlig forskjell på påvirkning på friluftslivet. FNF Agder mener at de omsøkte endringene med økt vindturbinstørrelse og diameter på rotorbladene vil medføre store negative konsekvenser for landskapet og viktige friluftslivsområder. Selve planområdet er kartlagt i Naturbase som et stort turområde uten tilrettelegging, med noen utsiktspunkter i området. Slike nærturområder i mindre tilrettelagte områder har en verdi for mange sitt friluftsliv. Det aller meste av influensområdet til Lillesand vindkraftverk er områder med stor verdi for friluftsliv (viser til figur 1. og naturbase.no), blant annet turløypenettet Birkeland-Tveide-Fjellskår som er verdsatt som et svært viktig friluftsområde i Birkenes kommune. Lillesand Turistforening har også flere turløyper i influensområdet rundt Lillesand vindkraftverk (viser til figur 2. og ut.no).

Figur 1: Kartlagte friluftsområder i Lillesand og Birkenes kommune, med store skogsområder med lite tilrettelegging og noen utsiktspunkt i og ved planområdet (i blått), samt viktige og svært viktige friluftsområder i influensområdet (kilde: naturbase.no)

Figur 2: Planområdet inntegnet i blått, med løypenettet til DNT i influensområdet (kilde: ut.no).

I MTA-planen står det at det forekommer sparsomt med informasjon om flaggermus i det aktuelle området, men flere arter er registrert i området. Vi kan ikke se at det står nærmere beskrevet om hvordan hensynet til dette biologiske mangfoldet skal ivaretas, og viser til Miljødirektoratet sin sammenstilling om faggrunnlag og avbøtende tiltak for flaggermus som ble laget i forbindelse med arbeidet med Nasjonal ramme for vindkraft på land.

Lillesand vindkraftverk er et mindre prosjekt, men FNF Agder mener det er viktig at man ser på den samlede belastningen vindkraftverk langs kysten og i regionen kan ha på fuglelivet. I konsekvensutredningen fra 2015 vises det til et omfattende trekk av rovfugl langs kysten av Agder, men det er ikke gjort noe omfattende studier av trekket i planområdet. Det vises imidlertid til studier og tellinger som er gjennomført på Høg-Jæren og det antas at tilsvarende arter også trekker forbi Lillesandsområdet om våren og høsten. En synteserapport fra 2017 i Sverige (Rapport 6740 «Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – Synteserapport») viser til undersøkelser hvor man har funnet høyere dødelighet blant fugl i vindkraftverk ved økt størrelse av vindturbiner. Vi viser også til rapport om konsekvenser for fugler med endret utbyggingsløsning i forbindelse med høringen av MTA- og detaljplan for Skorveheia vindkraftverk, hvor det også vises til studier hvor det er funnet økende kollisjonsfare for fugler med økt størrelse på turbiner.

Vegetasjon og flora danner grunnlaget for et rikt dyreliv, og i planområdet finner man både storfugl og hekkeplass for nattravn. Lillesand vindkraftverk vil berøre deler av en viktig lokalitet med kystfuruskog, samt flere rødlistede arter som blant annet sørlandsasal (nært truet),

krystallkjuke (sårbar), og granmusling (nært truet) (naturbase.no og artskart.no). Vi kan ikke se at det står nærmere beskrevet i MTA-planen hvordan hensynet til rødlistede plantearter skal ivaretas under anleggs- og driftsperioden, viser til tabell 6-2 om tiltak naturmangfold. Vi viser til FN naturpanel sin rapport fra mai 2019 som understreker at tap av urørt natur og naturmangfold i dag er et minst like stort internasjonalt miljøproblem som endringer i klima. 90 % av alle rødlista arter i Norge trues nettopp på grunn av arealendringer og arealødeleggelse.

Det er utarbeidet en egen tiltaksplan for hvordan sulfidholdige masser skal håndteres ved etableringen av Lillesand vindkraftverk (vedlegg 3 til MTA-planen). Tiltaksområdet berører nedslagsfeltet for nedbør som drenerer til Fjelldalselva. Vannforekomster i og i nærheten av området kan bli påvirket både gjennom de fysiske inngrepene ved veiutbygging, men også gjennom at den kjemiske vannkvaliteten, og dermed også miljøtilstanden, forringes. Fjelldalselva er registrert i Vanndatabasen, hvor økologisk tilstand er klassifisert som dårlig. Ved eventuell avrenning fra sulfidholdige masser i forbindelse med utbygging av Lillesand vindkraftverk vil man kunne redusere miljøtilstanden til Fjelldalselva ytterligere, og gjøre det enda vanskeligere å nå vannforvaltningsmålet om god miljøtilstand. Tiltaket kan da komme i konflikt med vannforskriften. I Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder 2016-2021, under kapittel 3.5.2 står det også at «*klimaendringene kan påvirke naturmiljøet indirekte gjennom effekter av forurensning. Spesielt vil økt nedbør, med mer avrenning og erosjon, føre til at miljøgifter, næringsstoffer og partikler i grunnen blir frigitt. Klimaendringer vil gi effekter som kan forsterke forurensning både på land og i havet. Utvasking av miljøgifter som er bundet opp i miljøet, vil skje raskere på grunn av økt nedbør.*

I planområdet er det en del myr, og tiltaket kan komme i konflikt med nasjonale målsetninger om å bevare verdifull «klima-natur» som myr. Vi viser også til FNs klimapanel sin spesialrapport om landarealer og klima som viser at menneskelig aktivitet de siste tiårene har endret store landarealer fra karbonlagre til utslippskilder. Dette gjelder blant annet drenerte myrer.

Konklusjon

FNF Agder viser til tidligere uttalelse vedrørende Lillesand vindkraftverk datert 20 mai 2015, og mener fortsatt at Lillesand vindkraftverk ikke bør realiseres på grunn av store naturinngrep for liten nytte. I forhold til MTA/detaljplanen som høres på nå, med de omsøkte endringene med økt vindturbin størrelse og diameter på rotorbladene i forhold til tidligere gitt konsesjon, mener FNF Agder at vindkraftprosjektet burde vært gjenstand for ny konsesjonsbehandling. Dette på bakgrunn av at de omsøkte endringene vil medføre store negative konsekvenser for viktige friluftslivsområder, samt at det har framkommet ny kunnskap om negative konsekvenser vindkraftverk kan ha på det biologiske mangfoldet, som f.eks. fugl og flaggermus. Det burde gjøres en ny vurdering av konsekvensene Lillesand vindkraftverk kan ha på det biologiske mangfoldet med de omsøkte endringene. Tiltaket vil også kunne komme i konflikt med nasjonale målsetninger, som f.eks. oppfølging av vannforskriften, samt unngå drenering av myrer og bevaring av verdifull «klima-natur», samt stanse tapet av arter.

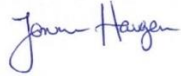
FNF Agder har tidligere levert inn innspill til Lillesand vindkraftverk datert 20. mai 2015, og hadde ønsket en tilstrekkelig orientering i forbindelse med vedtaket om økt installert effekt av 21.06.2018 da dette vil ha en innvirkning på natur- og friluftslivsinteresser som FNF Agder jobber for å ivareta. Regjeringen har varslet gjennomgang av konsesjonsprosessene for vindkraft på land og sagt at natur- og miljøhensyn skal tillegges mer vekt i konsesjonsbehandlingen. Vi vil derfor til slutt vise til et felles brev fra Norsk Friluftsliv, Den Norske Turistforening, Norges

Jeger- og Fiskerforbund, Sabima, Norges Naturvernforbund og Norsk Ornitologisk Forening datert 22. november 2019, med anbefalinger til hvordan konsesjonssystemet kan forbedres og styrkes for å ivareta natur- og friluftslivsverdier i konsesjonssystemet.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Agder

Jorunn Haugen
Fylkeskoordinator
FNF Agder

Forum for Natur og Friluftsliv Agder er et samarbeidsnettverk mellom 11 natur- og friluftsansjoner i Agder: 4H Norge - Region Agder, Agder botaniske forening, Aust-Agder Turistforening, DNT Sør, Lister Friluftsråd, Naturvernforbundet i Agder, Norges jeger- og fiskerforbund Aust-Agder, Norges jeger- og fiskerforbund Vest-Agder, Norsk zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Skogselskapet i Agder, Sørlandets krets av Norsk speiderforbund.

Kopi til:

Agder fylkeskommune

Fylkesmannen i Agder

Lillesand kommune

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
AGDER

Postboks 101 4662 Kristiansand S

www.fnf-nett.no/agder

Org. nr.: 914046831